

Tietoa avioliitolaista

Tässä esitteessä selostetaan lyhyesti avioliiton solmimista ja purkamista sekä avioliiton oikeudellisia vaikutuksia koskevia säännöksiä.

Esite on tarkoitettu annettavaksi jokaiselle avioliittoon aikovalle silloin, kun hän pyytää avioliiton esteiden tutkintaa.

Avoliittolaki (234/1929) löytyy Internetistä osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>.

Avioliiton solmiminen

Avioliitto solmitaan joko kirkollisella vihkimisellä tai siviilivihkimisellä. Ennen vihkimistä on aina toimitettava avioliiton esteiden tutkinta, jossa varmistetaan siitä, että aiottu avioliitto on lain mukaan sallittu.

Kuka voi mennä avioliittoon

Avioliittoon voi mennä jokainen

- joka on täyttänyt 18 vuotta
- joka ei ole avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

Kahdeksaatoista vuotta nuorempi voi kuitenkin solmia avioliiton oikeusministeriön luvalla.

...ja kenen kanssa?

Avioliitto ei ole sallittu läheisten sukulaisten kesken. Tämän mukaisesti avioliitto on kielletty:

- lapsen ja hänen vanhempansa sekä sisarusten ja puolisisarusten välillä
- kun toinen avioliittoon aikovista on toisen veljen tai sisaren jälkeläinen (esimerkiksi eno ja sisarentytär).

Viimeksimainitussa tapauksessa avioliitto on kuitenkin sallittu oikeusministeriön luvalla.

Avioliiton esteiden tutkinta

Ennen vihkimistä avioliittoon aikovien on yhdessä pyydettävä avioliiton esteiden tutkintaa. Pyyntö esitetään maistraatille. Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on. Avioliiton esteiden tutkintaa pyydettäessä avioliittoon aikovien on allekirjoitettava vakuutus siitä, että aiotulle avioliitolle ei ole estettä.

Todistus avioliiton esteiden tutkinnasta

Avioliittolaki

Kun avioliiton esteiden tutkija on todennut, että aiotulle avioliitolle ei ole esteitä, on avioliittoon aikoville annettava tästä todistus. Todistusta ei saa antaa aikaisemmin kuin seitsemäntenä päivänä tutkinnan pyytämisestä.

Todistus avioliiton esteiden tutkinnasta on voimassa neljän kuukauden ajan todistuksen antamisesta lukien. Tämän määräajan kuluttua umpeen vihkiminen voidaan toimittaa vasta sen jälkeen, kun avioliiton esteet on uudelleen tutkittu.

Kirkollisen vihkimisen edellytykset

Kirkollinen vihkiminen voidaan toimittaa:

- evankelis-luterilaisessa kirkossa
- ortodoksisessa kirkkokunnassa
- muussa uskonnollisessa yhdyskunnassa, jonka jäsenenä on vihkimisoikeus.

Kirkollista vihkimistä ei voida toimittaa ennen kuin avioliiton esteet on tutkittu ja avioliittoon aikoville on annettu tästä todistus. Tämän lisäksi oikeus saada kirkollinen vihkiminen riippuu kunkin uskonnollisen yhdyskunnan omista määräyksistä. Kukin uskonnollinen yhdyskunta määrää itse näistä muista kirkollisen vihkimisen ehdoista.

Siviilivihkimisen edellytykset

Siviilivihkiminen voidaan toimittaa aina, kun avioliiton esteet on tutkittu ja avioliittoon aikoville on annettu tästä todistus.

Kuka vihkii avioliittoon?

Kirkollisen vihkimisen saa avioliittolain mukaan toimittaa:

- evankelis-luterilaisen kirkon pappi
- ortodoksisen kirkkokunnan pappi
- rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeus.

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

- laamanni, kärjätuomari ja kärjäviskaali
- kärjäoikeuden notaari, joka on määrätty toimittamaan vihkimisiä
- maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja ja maistraatissa toimiva julkinen notaari.

Sukunimen valinta ennen vihkimistä

Avioliittoon aikovat voivat valintansa mukaan joko säilyttää avioliitossa omat sukunimensä tai ottaa yhteisen sukunimen. Jos he valitsevat yhteisen sukunimen, voi se avioliittoon aikovista, jonka nimi muuttuu, lisäksi päättää, että hän käyttää aikaisempaa sukunimeään

yhteisen sukunimen edellä. Yhteisen sukunimen valinnasta on ennen vihkimistä ilmoitettava vihkijälle.

Lisätietoja puolisoiden ja lasten sukunimestä saa maistraatista tai siitä seurakunnasta, johon jompikumpi kihlakumppaneista kuuluu.

Puolisoiden oikeudet ja velvollisuudet avioliitossa

Avioliittolain mukaan puolisot ovat keskenään yhdenvertaiset. Lain peruseriaatteen mukaan puolisoiden tulee avioliitossa osoittaa keskinäistä luottamusta ja yhteisesti toimia perheen hyväksi. Kummallakin puolisoilla on oikeus itse päättää osallistumisestaan ansiotyöhön sekä yhteiskunnalliseen ja muuhun toimintaan perheen ulkopuolella. Avioliittolaissa säädetään ainoastaan puolisoiden keskinäisistä oikeuksista ja velvollisuuksista toisiaan kohtaan. Vanhempien velvollisuuksista lapsiaan kohtaan säädetään lapsen asemaa koskevassa lainsäädännössä. Näistä laeista tärkeimmät ovat isyyslaki, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä laki lapsen elatuksesta.

Puolisoiden elatusvelvollisuus avioliiton aikana

Avioliiton aikana kummankin puolison tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen. Tarvittaessa voidaan myös avioliiton aikana vahvistaa, että toisen puolisoista on maksettava toiselle elatusapua. Elatusavun määrä ja sen maksutapa voidaan vahvistaa joko sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

...ja avioeron jälkeen

Avioeroon tuomittaessa tuomioistuin voi velvoittaa toisen puolison maksamaan toiselle elatusapua, jos tämä harkitaan kohtuulliseksi. Elatusapu voidaan vahvistaa suoritettavaksi joko määräajoin taikka kertakaikkisena summana. Elatusavun määrä ja suorittamistapa voidaan vahvistaa myös sopimuksella. Sopimus on esitettävä kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi.

Vanhempien elatusvelvollisuudesta lapsiaan kohtaan ja elatusavun vahvistamisesta säädetään lapsen elatuksesta annetussa laissa.

Puolisoiden velat ja vastuu toisen puolison veloista

Avioliiton aikana kumpikin puoliso vastaa itse yksin tekemästään velasta. Puoliso ei myöskään joudu avioliiton purkautumisen jälkeen vastuuseen sellaisesta velasta, jonka toinen puoliso on yksin tehnyt. Puolisot voivat kuitenkin halutessaan ottaa yhdessä velkaa. Puolisot vastaavat yhdessä myös sellaisesta velasta, jonka toinen puoliso on yksin tehnyt perheen elatusta varten (esim. puoliso on ostanut ruokatavaroita tai tarpeellisia huonekaluja velaksi).

Puolisoiden omaisuus

Avioliiton solmiminen ei aiheuta muutoksia puolisoiden omistussuhteisiin. Se omaisuus, joka puolisolle kuuluu avioliittoa solmittaessa, jää avioliiton solmimisen jälkeenkin hänen omaisuudekseen. Samoin omaisuus, jonka puoliso hankkii avioliiton aikana tai saa perintönä taikka lahjana, on yksin hänen omaisuuttaan.

Puolisot voivat kuitenkin hankkia omaisuutta myös yhteiseen omistukseen, esimerkiksi ostamalla yhteisesti asunto-osakkeet ja maksamalla kauppahinnan puoliksi omista varoistaan.

Avioehtosopimus

Puolisot voivat joko ennen avioliiton solmimista tai avioliiton aikana tehdä avioehtosopimuksen. Avioehtosopimuksessa puolisot voivat sopia, ettei puolisoiden omaisuutta avioliiton purkauduttua jaeta tasan, vaan että esimerkiksi kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa itsellään. Avioehtosopimuksessa voidaan myös sopia siitä, että tietty omaisuus, esimerkiksi toisen perimä maatila, jää jaon ulkopuolelle.

Avioehtosopimus tehdään kirjallisesti. Se päivätään ja allekirjoitetaan. Lisäksi kahden esteettömän henkilön on todistettava se oikeaksi. Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity maistraatissa. Avioehtosopimuksen voi toimittaa rekisteröitäväksi mihin tahansa maistraattiin.

Avioehtosopimus saattaa olla varsin monimutkainen sopimus. Avioehtosopimuksen tekemistä harkittaessa on aiheellista kääntyä asianajajan, valtion oikeusaputoimiston tai muun asiantuntevan lakimiehen puoleen.

Yhteisen asunnon ja asuntoirtaimiston suoja

Avioliittolaissa on pyritty turvaamaan se, että perheen asunto ja siihen kuuluva irtaimisto säilyvät perheen käytössä myös silloin, kun tämä omaisuus kuuluu yksin toiselle puolisolle. Tämän vuoksi asunnon tai asuntoirtaimiston omistava puoliso ei saa ilman toisen puolison suostumusta myydä tai muutoin luovuttaa omaisuutta, joka yksinomaan tai pääasiallisesti on tarkoitettu käytettäväksi perheen asuntona eikä myöskään tällaiseen asuntoon kuuluvaa irtaimistoa. Nämä asunnon myyntiä tai muuta luovuttamista koskevat rajoitukset koskevat sekä asuntona käytettyä kiinteistöä että asunto-osakkeita. Suostumus on tarpeen myös silloin, kun esimerkiksi asunto-osake kuuluu puolisoille yhteisesti yhtä suurin osuuksin ja toinen puolisoista aikoo myydä omistamansa osuuden jollekin ulkopuoliselle.

Perheasioiden sovittelu

Avioliittolaissa on pyritty siihen, että puolisoiden väliset ristiriidat ja avioliitossa tai avioliiton purkautuessa esiin tulevat ongelmat voitaisiin ratkaista oikeudenkäynnin ulkopuolella puolisoiden välisin neuvotteluin ja sopimuksin. Tämän vuoksi avioliittolaissa on säännelty erityinen perheasioiden sovittelupalvelu, johon puolisot voivat turvautua tarvitessaan

Avioliittolaki

neuvoja ja apua. Sovittelupalvelun käyttäminen on aina vapaaehtoista - pakollista sovittelumenettelyä laki ei tunne.

Sovittelun järjestämisestä huolehtivat kunnan sosiaaliviranomaiset, minkä lisäksi sovittelupalveluita voivat antaa tähän luvan saaneet yhteisöt ja henkilöt. Neuvottelut perheasioiden sovittelussa ovat luottamuksellisia.

Tietoja perheasioiden sovittelusta saa oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Avioliiton purkaminen

Avioliitto voidaan purkaa tuomioistuimen päätöksellä (avioero). Avioeron voi saada kuuden kuukauden harkinta-ajan jälkeen tai sen jälkeen, kun puoliset ovat asuneet erillään keskeytyksettä viimeiset kaksi vuotta. Avioeroa käsiteltäessä tuomioistuin ei tutki, minkä vuoksi puoliset tai toinen puoliso vaatii avioeroa eikä myöskään puolisojen välisiä henkilökohtaisia suhteita.

Avioeroa koskeva asia pannaan käräjäoikeudessa vireille kirjallisella hakemuksella, jonka voivat tehdä puoliset yhdessä tai toinen puoliso yksin. Puoliset tai puoliso voivat jättää hakemuksen käräjäoikeuden kansliaan joko itse tai käyttäen valtuutettua asiamiestä. Hakemus voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostina.

Avioero harkinta-ajan jälkeen

Kun avioeroa ensimmäisen kerran käsitellään käräjäoikeudessa, asian käsittely lykätään toistaiseksi. Tämän jälkeen käräjäoikeuden on tuomittava puoliset avioeroon, kun:

- kuuden kuukauden harkinta-aika on kulunut umpeen ja
- puoliset yhdessä vaativat tai toinen heistä vaatii, että puoliset tuomitaan avioeroon.

Vaatus avioeroon tuomitsemisesta kuuden kuukauden harkinta-ajan kuluttua on tehtävä samalla tavoin kuin pantaessa avioeroa koskeva asia vireille.

Harkinta-ajan alkaminen

Jos avioeroa koskeva asia oli pantu vireille puolisojen yhteisellä hakemuksella, kuuden kuukauden harkinta-aika alkaa kulua siitä, kun yhteinen hakemus jätettiin tai saapui käräjäoikeudelle. Jos taas hakemuksen on tehnyt toinen puoliso yksin, harkinta-aika alkaa siitä, kun hakemus on annettu toiselle puolisolle tiedoksi. Hakemuksen tiedoksiantamisesta huolehtii käräjäoikeus.

Avioeroasian raukeaminen

Avioeroasia raukeaa, jos vaatimusta avioeroon tuomitsemisesta ei ole tehty vuoden kuluessa harkinta-ajan alkamisesta.

Avioero ilman harkinta-aikaa

Puolisot voidaan kuitenkin tuomita välittömästi avioeroon ilman muutoin pakollista kuuden kuukauden harkinta-aikaa, jos he ovat keskeytyksettä asuneet erillään viimeiset kaksi vuotta.

Muut avioeron yhteydessä käsiteltävät kysymykset

Avioeron yhteydessä voidaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi saattaa myös seuraavat asiat:

- elatusavun suorittaminen lapselle tai puolisolle
- lapsen huolto ja tapaamisoikeus
- yhteiselämän lopettaminen ja se, kumpi puolisoista saa toistaiseksi jäädä asumaan perheen kotiin.

Näistä asioista voidaan antaa myös väliaikainen määräys, kunnes asia ratkaistaan.

Elatusavun vahvistamista, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä yhteiselämän lopettamista koskevat asiat voidaan kuitenkin saattaa käräjäoikeuden ratkaistavaksi myös erillisessä oikeudenkäynnissä, vaikka avioeroa ei samalla vaadittaisikaan. Esimerkiksi perheväkivaltilanteessa puoliso voi vaatia, että käräjäoikeus määräisi yhteiselämän lopetettavaksi ja velvoittaisi toisen puolison muuttamaan yhteisestä kodista, vaikka hän ei samalla vaadikaan avioeroa.

On tärkeätä muistaa, että kysymykset lapselle tai puolisolle maksettavasta elatusavusta sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta voidaan järjestää myös ilman oikeudenkäyntiä. Esimerkiksi jo ennen avioero-oikeudenkäynnin alkamista puolisot voivat tehdä asiasta kirjallisen sopimuksen, jonka kunnan sosiaaliviranomaiset vahvistavat. Vahvistettu sopimus on samanveroinen kuin tuomioistuimen päätös. Tietoja tästä sopimusmenettelystä saa oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Tietoja avioeroon liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä antavat asianajajat ja valtion oikeusaputoimistot.

Puolisoiden omaisuuden jako

...kun avioliitto purkautuu puolison kuoleman vuoksi

Kun avioliitto on purkautunut toisen puolison kuoleman vuoksi ja kuolleelta puolisolta on jäänyt rintaperillisiä (lapsia tai näiden jälkeläisiä), voivat leski tai perilliset vaatia toimitettavaksi omaisuuden jakoa eli ositusta.

Tässä omaisuuden osituksessa puolisoiden kaikki omaisuus jaetaan pääsäännön mukaan tasan. Eloonjäänyt puoliso saa omaisuudesta puolet ja perilliset yhteensä toisen puolen. Omaisuuden osituksen jälkeen kukin perillinen voi lisäksi vaatia, että perillisten kesken toimitetaan perinnönjako.

Avioliittolaki

Omaisuus jaetaan tällä tavoin tasan kuitenkin vain silloin, kun eloonjääneelle puolisolle kuuluu vähemmän omaisuutta kuin kuolleelle puolisolle. Jos sen sijaan eloonjääneelle puolisolle kuuluu enemmän omaisuutta kuin kuolleelle puolisolle, on eloonjääneellä puolisollla aina oikeus pitää kaikki oma omaisuutensa itsellään.

Esimerkki 1: Matti ja Maija ovat avioliitossa keskenään ja heidän avioliittonsa purkautuu Matin kuoleman takia. Matin perillisinä ovat puolisoiden lapset A ja B. Matilla on omaisuutta 200 000 euron arvosta, Maijalla 100 000 euron arvosta. Tässä tapauksessa omaisuuden ositus toimitetaan siten, että Maija saa puolet yhteenlasketusta omaisuudesta (300 000 euroa) eli 150 000 euroa ja lapset A ja B yhteensä samoin 150 000 euroa. Toisin sanoen: koska tässä tapauksessa eloonjääneellä puolisollla, Maijalla, oli vähemmän omaisuutta kuin ensiksi kuolleella puolisollla, Matilla, puolisoiden omaisuus jaetaan tasan Maijan ja lasten A ja B kesken.

Esimerkki 2: Jos edellisessä esimerkissä avioliitto olisikin purkautunut Maijan eikä Matin kuoleman vuoksi, saa Matti pitää koko oman omaisuutensa (200 000 euroa) ja lapset A ja B saavat vain äidilleen Maijalle kuuluneen omaisuuden (100 000 euroa). Toisin sanoen: koska eloonjääneellä puolisollla, Matilla, oli enemmän omaisuutta kuin Maijalla, Matti saa pitää koko omaisuutensa itsellään eikä hänen tarvitse luovuttaa mitään omaisuudestaan lapsille A ja B.

Edellä sanotun lisäksi eloonjääneelle puolisolle turvataan oikeus pitää hallinnassaan perheen yhteisenä kotina käytetty asunto ja siihen kuuluva asuntoirtoaimisto, jos eloonjääneellä puolisollla ei ole omistuksessaan muuta, kodiksi sopivaa asuntoa.

Jos avioliitto purkautuu puolison kuoleman vuoksi, mutta kuolleelta puolisolta ei ole jäänyt rintaperillisiä (lapsia tai näiden jälkeläisiä), eloonjäänyt puoliso perii koko kuolleen puolison omaisuuden, jos kuollut puoliso ei ollut testamentilla toisin määrännyt. Molempien puolisoiden kuoltua on viimeksi kuolleelta puolisolta jäänyt omaisuus jaettava pääsäännön mukaan tasan kummankin puolison perillisten kesken.

...ja avioerossa

Kun avioeroa koskeva asia on tullut käräjäoikeudessa vireille, voi kumpikin puoliso vaatia omaisuuden jakoa, ositusta, toimitettavaksi. Puolisoiden ei tarvitse jäädä odottamaan kuuden kuukauden harkinta-ajan umpeen kulumista tai lopullista avioerotuomiota, vaan ositus voidaan toimittaa heti, kun asia on tullut vireille. Avioeron perusteella toimitettavassa omaisuuden osituksessa jaetaan pääsäännön mukaan puolisoiden kaikki omaisuus tasan puolisoiden kesken.

Esimerkki 3: Matti ja Maija hakevat avioeroa yhteisellä hakemuksella. Omaisuuden ositus voidaan toimittaa sen jälkeen, kun hakemus on jätetty tuomioistuimelle. Matilla on omaisuutta 200 000 euron arvosta, Maijalla 100 000 euron arvosta. Tällöin omaisuuden ositus toimitetaan pääsäännön mukaan siten, että kumpikin saa osalleen puolet puolisoiden omaisuudesta (300 000 euroa) eli 150 000 euroa.

On kuitenkin muistettava, että omaisuuden jakaminen tasan on vain pääsääntö, josta voidaan poiketa. Tästä pääsäännöstä poikkeaminen voi erityisesti perustua siihen, että

puolisot ovat tehneet avioehtosopimuksen, taikka siihen, että omaisuuden ositusta sovitellaan kohtuusnäkökohtien perusteella.

Avioehtosopimus ja omaisuuden ositus

Avioehtosopimus vaikuttaa siihen, miten omaisuus jaetaan osituksessa. Avioehtosopimus koskee osituksen toimittamista sekä silloin, kun avioliitto purkautuu toisen puolison kuoleman vuoksi että myös silloin, kun ositus toimitetaan avioeron perusteella.

Käytännössä on tavallisin avioehtosopimus, jossa määrätään, että kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että avioliiton purkaututtua puolisoitten omaisuutta ei jaeta tasan, vaan kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa itsellään.

Avioehtosopimuksella voidaan myös määrätä, että puolisoilla ei ole avio-oikeutta tiettyyn toiselle puolisoille kuuluvaan omaisuuteen, esimerkiksi tämän perintönä saamaan maatalaan. Tämä määräys merkitsee sitä, että puolisoitten kesken jaetaan tasan kaikki muu omaisuus paitsi avioehtosopimuksessa mainittu maatala.

Avioehtosopimus ei kuitenkaan ole ehdottomasti sitova. Sen määräyksistä voidaan poiketa tai se voidaan jättää kokonaan huomiotta osituksen sovittelussa, jos avioehtosopimuksen noudattaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.

Omaisuuden osituksen sovittelu

Omaisuuden osituksen sovittelu tarkoittaa sitä, että yksittäistapauksessa voidaan kohtuusharkinnan perusteella poiketa niistä säännöistä, joita omaisuuden osituksessa olisi muutoin noudatettava.

Omaisuuden ositusta voidaan sovittella, jos se johtaisi:

- kohtuuttomaan lopputulokseen tai
- siihen, että toinen puoliso saisi perusteettomasti taloudellista etua.

Kun osituksen sovittelua harkitaan, on erityisesti otettava huomioon:

- avioliiton kestoaika
- puolisoitten toiminta yhteisen talouden hyväksi ja omaisuuden säilyttämiseksi ja kartuttamiseksi
- muut näihin verrattavat, puolisoitten taloutta koskevat seikat.

Osituksen sovittelu tapahtuu siis ottamalla huomioon kohtuus- ja oikeudenmukaisuusnäkökohdat kussakin yksittäistapauksessa erikseen. Tämän vuoksi ei voida ennalta asettaa yleisiä sääntöjä siitä, milloin osituksen sovittelu tulee kysymykseen, miten sovittelu toimitetaan tai kuinka useissa tapauksissa ositusta sovitellaan.

Tavallisimmat tilanteet, joissa sovittelu tulee harkittavaksi, voidaan kuitenkin kuvata seuraavan kahden esimerkin avulla:

Esimerkki 1: Lyhytaikainen lapseton avioliitto, ei avioehtosopimusta. Matti ja Maija solmivat avioliiton. Avioliiton kestänyt kaksi vuotta puoliset tuomitaan avioeroon. Matilla on omaisuutta 600 000 euron arvosta, Maijalla on 200 000 euron arvoinen asunto-osake. Kumpikin on ansiotyössä, avioliitosta ei ole lapsia. Omaisuuden osituksesta voimassaolevien pääsääntöjen mukaan puolisoitten omaisuus (800 000 euroa) olisi jaettava tasan, jolloin Matti joutuisi luovuttamaan 200 000 euroa omasta omaisuudestaan Maijalle.

Osituksen sovittelua koskevien sääntöjen mukaan voidaan kuitenkin tällöin päättää, että kumpikin pitää oman omaisuutensa, koska muutoin Maija tulisi lyhytaikaisen avioliiton jälkeen saamaan perusteetonta etua.

Esimerkki 2: Pitkäaikainen avioliitto - avioehtosopimus. Antti ja Raija tuomitaan avioeroon avioliiton kestänyt 16 vuotta. Puolisoilla on avioliitosta 14 ja 12 vuoden ikäiset lapset. Antin kuukausitulot ovat 4000 euroa kuukaudessa, Raijan 2000 euroa. Raija on ollut kotona kymmenen vuotta ja tänä aikana hoitanut kotia ja lapsia. Puolisoitten ainoan omaisuuden muodostaa Antin nimissä oleva 400 000 euron arvoinen osakehuoneisto, puolisoilla ei ole velkoja.

Antin ja Raijan tekemän avioehtosopimuksen mukaan kummallakaan ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, joten omaisuutta jaettaessa Antti tulisi säilyttämään nimissään olevan osakehuoneiston eikä Raija saisi lainkaan omaisuutta.

Osituksen sovittelua koskevien sääntöjen mukaan avioehtosopimuksen määräykset voidaan jättää huomiotta ja jakaa omaisuus (400 000 euroa) tasan puolisoitten kesken, koska avioehtosopimuksen noudattaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen, kun otetaan huomioon avioliiton kesto-aika, puolisoitten taloudellinen asema sekä Raijan toiminta yhteisen talouden hyväksi. Tällöin kumpikin tulee saamaan omaisuutta 200 000 euron arvosta.

Miten omaisuuden ositus toimitetaan?

Omaisuuden ositus voidaan toimittaa joko siten, että

- osapuolet toimittavat osituksen itse keskenään tekemänsä sopimuksen mukaisesti (sopimusositus) tai
- osituksen toimittaa tuomioistuimen tähän tehtävään määräämä pesänjakaja, tavallisesti asianajaja (toimitusositus).

Kun ositus toimitetaan sopimusosituksena, osituksesta on laadittava asiakirja, joka on päivätävä ja allekirjoitettava sekä kahden esteettömän henkilön todistettava oikeaksi. Jos taas pesänjakaja toimittaa osituksen, laaditaan toimituksesta asiakirja, jonka pesänjakaja allekirjoittaa.

Puolisoitten omaisuussuhteita selvitetessä ja omaisuuden ositusta suunniteltaessa on aina syytä käännyä asianajajan, valtion oikeusaputoimiston tai muun asiantuntevan lakimiehen puoleen. Tällöin on myös aiheellista tiedustella mahdollisuutta saada korvausta oikeudenkäyntikuluista oikeusturvavakuutuksen (kotivakuutus) perusteella tai valtion varoin kustannettua oikeusapua.

Kansainväliset avioliitot monimutkaisempia

Jos avioliitolla on kansainvälinen tausta, joihinkin siinä esiintyviin oikeuskysymyksiin saatetaan soveltaa vieraan valtion lakia. Tämän esitteen tiedot eivät silloin välttämättä pidä paikkaansa.

Osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseksi voi näissä tapauksissa olla tarpeen ottaa yhteyttä kansainvälisiä perheoikeuskysymyksiä tuntevaan lakimieheen.

Oikeusministeriö
Päivitetty 30.7.2012